

O'ZBEKISTONNING MARKAZIY OSIYODA TINCHLIK VA BARQARORLIKNI TA'MINLASHDAGI O'RNI

Shodiyeva Shahinabonu Shoirjon qizi

*Farg'ona davlat universiteti Pedagogika, Psixologiya va San'atshunoslik fakulteti
Musika ta'lim va madaniyat kafedrası Musika ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi
Shaxinashodiyeva617@gmail.com*

Annotatsiya Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasining Markaziy Osiyoda tinchlik, barqarorlik va xavfsizlikni ta'minlash borasidagi faol tashqi siyosati, mintaqaviy hamkorlikdagi tashabbuslari, shuningdek, iqtisodiy, madaniy va gumanitar sohalaridagi o'rni tahlil qilinadi. O'zbekistonning qo'shni davlatlar bilan munosabatlarini yaxshilash, xalqaro tashkilotlardagi ishtiroki va integratsion loyihalardagi faolligi mintaqaning barqaror rivojlanishiga qanday ta'sir qilayotgani ochib berilgan.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, Markaziy Osiyo, barqarorlik, tinchlik, mintaqaviy hamkorlik, tashqi siyosat, integratsiya, xavfsizlik.

Kirish

Markaziy Osiyo bugungi kunda strategik jihatdan muhim bo'lgan mintaqalardan biri hisoblanadi. Ushbu hududda tinchlik va barqarorlikni saqlash mintaqadagi davlatlarning birgalikdagi harakatlarini talab etadi. O'zbekiston bu borada nafaqat faol ishtirokchi, balki tashabbuskor davlat sifatida ham o'zining o'rni va ta'sir doirasini kengaytirmoqda.

Asosiy qism

Tashqi siyosatdagi ochiqlik va qo'shnichilik tamoyili: So'nggi yillarda O'zbekistonning tashqi siyosatida tub burilishlar kuzatildi. Qo'shni davlatlar bilan chegaraviy masalalarning hal qilinishi, savdo-iqtisodiy va madaniy-gumanitar aloqalarning kengaytirilishi, o'zaro ishonch muhitining mustahkamlanishi mintaqaviy barqarorlik uchun asos yaratmoqda.

Xalqaro va mintaqaviy tashkilotlardagi faollik: O'zbekiston Shanxay hamkorlik tashkiloti, MDH, IHT, Turk davlatlari tashkiloti kabi mintaqaviy va xalqaro tuzilmalar doirasida faoliyat olib borib, xavfsizlik, terrorizmga qarshi kurash,

ekologik muammolar, suv resurslaridan oqilona foydalanish kabi yo'nalishlarda muhim tashabbuslar ilgari surmoqda.

Afg'oniston bilan aloqalarning barqarorlikdagi o'rni: O'zbekiston Afg'oniston masalasida konstruktiv pozitsiyani egallab, ushbu davlat bilan iqtisodiy, transport va energetika sohalarida hamkorlikni rivojlantirishga intilmoqda. Bu esa butun mintaqada xavfsizlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Mintaqaviy integratsiya va iqtisodiy barqarorlik: Temir yo'l loyihalari, savdo yo'llari, energetika tizimlari orqali mintaqaviy bog'liqlikni kuchaytirish O'zbekiston tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu jarayonlar tinchlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Madaniy-gumanitar diplomatiya: Madaniy almashinuvlar, ilm-fan va ta'lim sohasidagi hamkorliklar mintaqaviy birdamlikni kuchaytirib, xalqlar o'rtasida do'stlik rishtalarini mustahkamlamoqda. Bu esa barqaror taraqqiyotning muhim omili sanaladi. . Tashabbuslarning amaliy natijalar. O'zbekiston tashabbusi bilan 2017-yildan boshlab Markaziy Osiyo davlat rahbarlarining maslahat uchrashuvlari yo'lga qo'yildi. Ushbu uchrashuvlar mintaqadagi ishonchni mustahkamlash, chegara, suv va transport kabi dolzarb masalalarni muhokama qilish uchun muhim platformaga aylandi. ¹Masalan, 2022-yilda Toshkentda bo'lib o'tgan maslahat uchrashuvi davomida 50 dan ortiq ikki tomonlama va ko'p tomonlama kelishuvlar imzolangan. Transport va logistika sohasidagi hamkorlik. O'zbekiston Afg'oniston orqali Pokistonga chiqadigan "Mazar-i Sharif – Qobul – Peshovar" temir yo'l loyihasining asosiy tashabbuskorlaridan biridir. Bu loyiha O'zbekistonni Janubiy Osiyo bozorlariga bog'lab, mintaqaviy savdo hajmini 30% ga oshirish imkonini beradi. Shuningdek, "Toshkent – Andijon – O'sh – Irkeshtom – Qashg'ar" avtomobil yo'li va "Tirmiz – Mozori Sharif" temir yo'l liniyalari ham barqaror iqtisodiy aloqalar uchun zamin yaratmoqda. Ekologik xavfsizlik masalalari. O'zbekiston ekologik muammolar, ayniqsa Orolbo'yi inqirozi bilan bog'liq masalalarda xalqaro darajada faol tashabbus ko'rsatmoqda. 2021-yilda BMT Bosh Assambleyasi tomonidan "Orolbo'yi hududi ekologik innovatsiyalar va texnologiyalar zonasi" deb e'lon qilindi. Bu tashabbus mintaqaviy barqarorlikni ekologik nuqtai nazardan mustahkamlashga qaratilgan. Xalqaro e'tirof 2020-yilda O'zbekistonning mintaqaviy diplomatiyadagi yutuqlari BMT tomonidan yuqori baholanib, "Tinchlikni barpo etishda ilg'or tajriba" sifatida qayd etilgan. Yevropa Ittifoqi, AQSh va Xitoy O'zbekistonning mintaqadagi "asosiy barqarorlashtiruvchi kuch" ekanligini ta'kidlashgan. Afg'onistonga doir siyosat.² Toshkentda 2018 va 2022-yillarda o'tkazilgan Afg'oniston bo'yicha xalqaro konferensiyalarda tinchlik jarayonini ilgari surish, inklyuziv hukumat va mintaqaviy integratsiya yo'llari ham mavjud.

Izohli tahlil

O'zbekistonning Markaziy Osiyo mintaqasida tinchlik va barqarorlikni ta'minlashga qo'shayotgan hissasi ayniqsa oxirgi yillarda sezilarli darajada oshdi. Davlat rahbariyati tomonidan ilgari surilayotgan "Yaxshi qo'shnichilik va mintaqaviy birdamlik" tamoyili nafaqat qo'shni davlatlar bilan o'zaro ishonch muhitini yaratdi, balki xalqaro hamjamiyat tomonidan O'zbekistonning mintaqaviy liderlik salohiyatini tan olinishi bilan ham o'z aksini topdi. O'zbekiston tashabbusi bilan o'tkazilgan "Markaziy Osiyo – Yevropa Ittifoqi", "Markaziy Osiyo – Xitoy", "Markaziy Osiyo – AQSh (C5+1)" kabi ko'p tomonlama uchrashuvlar mintaqani global siyosiy muloqot maydoniga aylantirmoqda. Bu uchrashuvlarda xavfsizlik, iqlim o'zgarishi, yashil iqtisodiyot, raqamli rivojlanish kabi dolzarb masalalar ko'tarilmoqda. Bundan tashqari, O'zbekistonning "Yangi O'zbekiston" strategiyasi asosida olib borilayotgan islohotlar – inson huquqlari, ijtimoiy adolat, huquqiy davlat tamoyillariga asoslangan jamiyat qurish orqali ichki barqarorlik va xorijiy

¹ Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston", 2021

² BMT hujjatlari: UN Resolution A/RES/75/278 – Aral Sea Region

sarmoyadorlar uchun qulay muhit yaratmoqda. Bu esa mintaqa iqtisodiyoti uchun ham musbat signal bo'lib xizmat qilmoqda.

Natija

O'zbekistonning faol va muvozanatli mintaqaviy siyosati quyidagi muhim natijalarga olib kelmoqda:

1. Mintaqaviy birdamlik va ishonchning oshishi – chegara, suv, xavfsizlik kabi dolzarb masalalar yuzasidan murosaga asoslangan yondashuvlar kuchaymoqda.
2. Transport va savdo yo'llarining rivojlanishi – mintaqaviy iqtisodiy aloqalar tiklanmoqda, yangi koridorlar orqali xalqaro integratsiya chuqurlashmoqda.³
3. Afg'oniston orqali xavfsizlikning mustahkamlanishi – tinchlik muloqotlari va insonparvarlik yondashuvlari orqali barqarorlikka erishish imkoniyatlari oshmoqda.
4. Ekologik diplomatiyaning faollashuvi – Orolbo'yi fojiasi xalqaro darajada tan olingan muammo sifatida kun tartibiga chiqdi.
5. Xalqaro nufuzning oshishi – O'zbekistonning tinchlikparvar tashabbuslari xalqaro hamjamiyat tomonidan ijobiy baholanmoqda. Shu bois, O'zbekiston nafaqat Markaziy Osiyo mintaqasida, balki global xavfsizlik va barqaror taraqqiyotda ham muhim geosiyosiy o'yinchi sifatida shakllanib bormoqda muhokama qilindi. Bu tadbirlarda 40 dan ortiq davlat va tashkilotlar ishtirok etdi.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasining Markaziy Osiyoda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashdagi o'rnini tobora mustahkamlanib bormoqda. Mamlakatning ochiq tashqi siyosati, qo'shnichilik tamoyillariga sodiqligi, xalqaro tashkilotlar bilan samarali hamkorligi va mintaqaviy integratsiya yo'lida ilgari surgan tashabbuslari mintaqada ishonch, barqarorlik va taraqqiyot muhitini yaratishga xizmat qilmoqda. Afg'onistondagi vaziyatga nisbatan konstruktiv va muvozanatli yondashuv, ekologik muammolarga global e'tibor qaratilishi va transport infratuzilmasi orqali bog'liqlikni kuchaytirish O'zbekistonning mintaqadagi ijobiy rolini yanada oshirmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston", 2021.
2. BMT hujjatlari: UN Resolution A/RES/75/278 – Aral Sea Region
3. Anvar Nasirov. O'zbekiston tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishlari. – Toshkent: Ijtimoiy fikr, 2020.

³ Anvar Nasirov. O'zbekiston tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishlari. – Toshkent: Ijtimoiy fikr, 2020.